

the website authentication certificate; formation, verification and confirmation of the electronic timestamp; registered electronic delivery.

Ukraine participates in cooperation with foreign countries in the field of electronic confidential services and electronic identification, in particular, on the basis of international treaties of Ukraine.

We can argue that since the adoption of the Law of Ukraine «On electronic trust services» [2], there has been a certain transformation of the national regulatory framework in the area of electronic digital signature through the implementation of the legislation of the European Union, the development of a single trust space based on the system of Electronic Trust Services.

After the adoption of the law, there is the right to create a single trust zone based on the system of electronic trust services when using the public key infrastructure and providing electronic trust services. The adoption of the law gives the right to develop a unified system of electronic trust services, to mutually recognize Ukrainian and foreign certificates of public keys, electronic signatures and electronic seals.

References:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» // 20.09.2017 р. № 649 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>
2. Закон України «Про електронні довірчі послуги» // 05.10.2017 № 2155-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

Трофименко Олена Григорівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри інформаційних технологій,
кандидат технічних наук, доцент

НОВАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ

З метою прискорення темпів впровадження електронного урядування Україна за останній час суттєво вдосконалила та оновила нормативно-правову базу щодо регулювання інформаційних відносин своїх громадян, оптимізації діяльності органів державної служби через обов'язкове впровадження е-сервісів, впровадження та застосування засобів електронної ідентифікації для надання е-послуг.

Розвиток е-урядування розпочався в Україні ще 2004 року з набуттям чинності законів «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронний цифровий підпис», в яких визначається організація і порядок ведення електронного документообігу та правовий статус і відносини з використанням електронного цифрового підпису (ЕЦП) в Україні.

Нині з метою правового забезпечення цілеспрямованої розбудови інформаційного суспільства та е-урядування держава значно вдосконалила свою законодавчу базу у цій сфері: Закон України (ЗУ) «Про інформацію» (редакція від 01.01.2017), ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг» (редакція від 30.09.2015), ЗУ «Про науково-технічну інформацію» (редакція від 19.04.2014), ЗУ «Про захист персональних даних» (редакція від 30.01.2018), ЗУ «Про доступ до публічної інформації» (редакція від 01.05.2015), ЗУ «Про адміністративні послуги» (редакція від 04.04.2018), ЗУ «Про звернення громадян» (редакція від 25.07.2018), ЗУ «Про електронну комерцію» (редакція від 26.04.2017) тощо.

Законодавчими новаціями в інформаційній сфері є: Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015, ЗУ «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 11.07.2018, ЗУ «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017, ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту інформаційного телерадіопростору України» від 05.02.2015, ЗУ «Про внесення змін до ЗУ «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 02.07.2015, Концепція розвитку електронної демократії в Україні від 08.11.2017, Концепція розвитку е-урядування в Україні від 20.09.2017, розрахована на період до 2020 року, Постанова КМУ від 30.11.2016 № 869 «Про затвердження Порядку внесення засобів ЕЦП до безконтактного електронного носія, що міститься в паспорті громадянина України, та надання послуг електронного цифрового підпису з використанням паспорта громадянина України з імплантованим безконтактним електронним носієм» тощо. До того ж, на законодавчому рівні питання про відкриті дані і доступ до інформації врегульовує ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу до публічної інформації у формі відкритих даних» від 09.04.2015.

З метою забезпечення прозорості і відкритості держави ЗУ «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 02.07.2015 [1] зобов'язав приймати і відповідати на електронні звернення та петиції у відведені терміни.

Слід зазначити, що зміни, внесені до ЗУ «Про адміністративні послуги», дозволи регламентувати порядок надання адміністративних послуг в е-формі через Єдиний державний портал адмініст-

ративних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування. Відповідно до норм цього Закону [2] порядок та вимоги інтеграції інформаційних систем державних органів та органів місцевого самоврядування з Єдиним державним порталом адміністративних послуг забезпечуватиме формування державної політики у сфері надання адміністративних послуг та розвитку е-урядування. Також для надання е-адмінпослуг заплановано заходи [3], визначені методикою Індексу розвитку е-урядування ООН (EGDI UN), щодо забезпечення функціонування єдиної платформи надання адміністративних послуг на базі Єдиного державного порталу адміністративних послуг, включаючи електронну ідентифікацію (БанкID, ID-картка, Mobile ID), платіжний шлюз, особистий кабінет користувача, моніторинг задоволення якістю надання адміністративних е-послуг.

Для правого узгодження електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (ДЕІР), обміну е-даними між суб'єктами владних повноважень під час надання адмінпослуг та здійснення інших повноважень відповідно до покладених на них завдань була прийнята Постанова КМУ № 606 від 08.10.2016 «Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів» зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 65 від 08.02.2017 [4]. Також для запровадження автоматизованого обміну даними між електронними інформаційними ресурсами органів виконавчої влади (е-взаємодія) у Розпорядженні КМУ № 726-р від 11.10.2017 «Про внесення змін до плану заходів з реалізації Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки» [5] закладено заходи щодо створення, впровадження та підтримки функціонування системи електронної взаємодії ДЕІР, створення комплексної системи захисту інформації цієї системи, поетапне підключення до системи центральних органів виконавчої влади.

Для е-взаємодії з Єдиним державним демографічним реєстром у затвердженому Постановою КМУ від 18.10.2017 № 784 «Порядку ведення Єдиного державного та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації» [6] передбачено наповнення єдиного демографічного реєстру, надання відповідей в е-формі на запити програмними засобами Реєстру із застосуванням власного ЕЦП через Єдиний державний портал адміністративних послуг.

До речі, з набуттям чинності ЗУ «Про електронні довірчі послуги» з 07.10.2018 втратить чинність ЗУ «Про електронний цифровий підпис». Це має сприяти вирішенню незгодженості термінологічної, юридичної і технічної сумісності з міжнародними стандартами, відповідності термінам Директиви ЄС, виробленню сумісних критеріїв та відповідності щодо правового статусу

електронного підпису між Законом України і Директивою ЄС. Крім того, норми права у ЗУ «Про електронні довірчі послуги» законодавчо врегульовуватимуть питання щодо надання держпослуг через мобільний телефон, інтернет-банкінг, використання пластикової ID-картки, яка зараз впроваджується замість паперового паспорта, щодо повсюдної ідентифікації громадян через повноцінний електронний підпис (особистий ключ) у чіпі ID-картки. Тобто усі державні установи повинні здійснювати електронну ідентифікацію громадянина без будь-якого паперового підтвердження.

Можна стверджувати, що Україна за останні два роки максимально швидко наблизилася національне законодавство до європейського і світового у сфері впровадження системи е-врядування та подолати прірву між національними законодавчими підходами й міжнародними стандартами щодо правового статусу е-підпису, на чому наголошувалось у наукових публікаціях [7, 8]. Надалі використання передового світового досвіду зі створення е-уряду дозволить якнайшвидше надолужити відставання у цій сфері, подолати існуючі прогалини та уникнути ризиків, пов'язаних із взаємодією всіх підрозділів при переході на цифрові платформи [9]. Світовий досвід доводить, що використання концепції е-врядування за рахунок стандартизації створення, супроводження, уніфікації державних автоматизованих систем дозволяє зменшити часові й матеріальні витрати громадян і бізнесу при взаємодії з державою, забезпечити прозорість діяльності органів влади, суттєво зменшити бюрократію і корупцію, домогтися кращої продуктивності в державному секторі, залучати громадян до участі у державних справах. Е-врядування надає значні можливості для трансформації системи державного управління в інструмент сталого розвитку [10].

Нашій країні треба ще гарно попрацювати для повсюдної реалізації технічної складової впровадження сервісів електронної ідентифікації при наданні е-послуг, потрібно багато в чому змінити філософію суспільства і прибрати бюрократичні процедури на всіх рівнях державного управління, які своєю пасивністю і навіть саботажем не приймають таких необхідних технологічних новацій щодо розбудови і функціонування електронного уряду на всіх рівнях.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» № 577-VIII [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/577-19>.

2. Закон України «Про адміністративні послуги» № 5203-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.
3. Про внесення змін до плану заходів з реалізації Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки: Розпорядження КМУ № 726-р від 11.10.2017 // Офіційний вісник України від 27.10.2017. – № 84. – С. 35. – Ст. 2574.
4. Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: Постанова КМУ № 606 від 08.09.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-п>.
5. Про внесення змін до плану заходів з реалізації Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки: Розпорядження КМУ № 726-р від 11.10.2017 // Офіційний вісник України від 27.10.2017. – № 84. – С. 35. – Ст. 2574.
6. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного демографічного реєстру та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації: Постанова № 784 від 18.10.2017. // Офіційний вісник України від 03.11.2017. – № 86. – С. 38. – Ст. 2610.
7. Трофименко О. Г. Електронне врядування в Україні у контексті розвитку інформаційного суспільства / Трофименко О.Г., Логінова Н.І., Буката Л.М. // Порівняльно-аналітичне право: електронне наукове фахове видання. – Ужгород, 2016. – № 1. – С. 231–234 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://par.in.ua/1_2016/70.pdf
8. Трофименко О. Г. Щодо впровадження електронного врядування в Україні / Трофименко О. Г. // Інформаційне суспільство: проблеми та перспективи : матер. всеукраїнської наук.-практ. конф. (28 травня 2016 р.) – Одеса : Фенікс, 2016. – С. 58–59. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://conf.inf.od.ua/doklady-konferentsii/spisok-dokladov-iv-konferentsii-2016-g/114-trofimenko>.
9. Трофименко О. Г. Аналіз передового європейського досвіду електронного урядування / О. Г. Трофименко // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матер. міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 т. – Т. 1. – Одеса : Гельветика, 2018. – С. 601–603.
10. Трофименко О. Г. Аналіз передового світового досвіду е-урядування / О. Г. Трофименко // Порівняльно-аналітичне право: електронне наукове фахове видання. – Ужгород, 2018. – № 1. – С. 220–224. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://par.in.ua/1_2018/65.pdf.